

*"Kunst dichterbij
opent deuren en
verlegt grenzen."*

CULTUUREDUCATIE MET KWALITEIT

PROJECTPLAN
2021 - 2024

Park
villa

Cultuureducatie met Kwaliteit 3

Kunst dichterbij opent deuren en verlegt grenzen

Penvoerder cmk-3:

---

educatief • avontuurlijk • kleurrijk

“Het mooie is dat de hersenen een nieuwe route, als die eenmaal is ingeslagen, niet meer vergeten. Een kind dat heeft gefietst, zal het fietsen niet meer verleren.

Datzelfde geldt voor aandacht, de ervaring van zuivere schoonheid, verbeelding en creativiteit. Je kunt het een beetje vergelijken met een kind dat bij de geboorte de longen vult met lucht en daarna altijd blijft ademen.”

Mark Mieras

Inhoudsopgave

1.	Samenvatting	4
2.	Inleiding	5
	Interne context	5
	Externe context	5
	Kennismaking en verdieping	5
	Kansengelijkheid	6
	Aanleiding om cultuureducatie voort te zetten of te starten	7
3.	Reflectie Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020	8
4.	Activiteiten 2021-2024	11
	Projectdoelstellingen	11
	<u>Doelen</u>	12
	Visie en Beleid	12
	Inhoudelijke invulling	12
	Deskundigheidsbevordering	12
	Subdoelen	12
	<u>Activiteiten</u>	13
	Visie en beleid	13
	Traject voor onderhoudsscholen	13
	Traject voor nieuwe scholen	13
	Inhoudelijke invulling	14
	Vakintegratie	14
	Curriculumvernieuwing	14
	Deskundigheidsbevordering	15
	Subdoelen	15
	Verbinding Binnen-buitenscholen	15
	Verwonder om de Hoek	15
	Kansengelijkheid	16
	Verbinding VO-PO	16
	Afbakening	17
	Verwachte resultaten	17
	Activiteitenoverzicht	18
	Swot- analyse	19
	Risicoanalyse	19
5.	Samenwerking	20
6.	Kennisdeling	21
7.	Monitoring en evaluatie	22
8.	Planning	23
9.	Begroting	25

Samenvatting

Cultuureducatie is van niet te onderschatten belang in de ontwikkeling van kinderen.

Het is heel belangrijk dat kinderen de kans krijgen hun horizon te verbreden, dat zij leren buiten de gebaande paden te treden en zich steeds weer verwonderen.

De komende vier jaar gaat Cultuurcentrum Parkvilla samen met het onderwijs en culturele partners opnieuw invulling geven aan de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit. De omgeving van de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop kan met de vele dorpen en kernen in 'het Groene Hart' gezien worden als een omgeving waar zeker lokale (culturele) verenigingen en initiatieven aanwezig zijn, maar waar weinig onderlinge samenhang tussen bestaat. Ook zijn er binnen de gemeenten geen andere grotere culturele instellingen aanwezig. Deelname aan culturele activiteiten is voor veel kinderen niet vanzelfsprekend.

In nauwe samenwerking met de scholen wil Parkvilla werken aan een dynamische culturele omgeving waarin meer kansen en mogelijkheden voor kinderen worden gecreëerd.

Wij stimuleren en begeleiden scholen in de ontwikkeling van visie en beleid op het gebied van cultuureducatie binnen school. Dit doen we met behulp van een 5-stappenplan. Daarnaast zetten we Evi 2.0 in, een digitale monitoringstool die scholen helpt om zicht te krijgen op de eigen visie en ambities als het gaat om cultuureducatie.

Om leerkrachten en educatiemedewerkers beter toe te rusten, realiseren we een passend scholingsaanbod. De scholen krijgen teamtrainingen onder professionele begeleiding, en leerkrachten kunnen zich scholen tot ICC'er, Intern Cultuurcoördinator. Educatiemedewerkers scholen we in coaching en in het helpen invulling te geven aan de procesmatige didactiek op school.

Alle scholen krijgen te maken met de curriculumvernieuwing, die in 2022 ingaat. In CmK-3 gaan we het materiaal dat eerder ontwikkeld is op de onderhoudsscholen, vertalen naar de opzet van het nieuwe curriculum. Daarnaast zullen nieuwe doorgaande leerlijnen worden ontwikkeld binnen de bouwstenen van het nieuwe curriculum. De scholen begeleiden we bij de implementatie hiervan.

Een ander speerpunt voor de komende periode is kansengelijkheid. Dit betekent dat kunst en cultuur voor ieder kind in de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop dichtbij en bereikbaar moet zijn. Parkvilla faciliteert de kennisgeving met kunst en cultuur in de directe omgeving van de school. Hierbij is aandacht voor de verbinding binnen- en buitenschools, en worden mogelijkheden voor talentontwikkeling in de directe omgeving van het kind verder verkend.

In CmK-3 zetten we in op de aansluiting van binnenschoolse- met buitenschoolse cultuureducatieve activiteiten. In de komende periode zetten we dit voort in samenwerking met Cultuureducatiegroep Leiden, waarmee we het project Verwonder om de Hoek in gaan zetten in verschillende wijken en kernen. Voorts onderzoeken we in samenwerking met Cultuurpalet en Kunstgebouw hoe we het kunstmenu kunnen laten doorlopen in verdiepingstrajecten binnen de school en de verbinding naar buitenschoolse activiteiten samen met de school kunnen realiseren.

In 2024 ligt er in Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop een stevige basis voor cultuureducatie, en weten de scholen invulling te geven aan procesmatig werken. Kinderen ontdekken, verwonderen zich, leren zich te verbeelden en ontwikkelen hun eigen creativiteit en talenten. Leerkrachten hebben tools gekregen om vakoverstijgende lessen te ontwikkelen en/of te geven vanuit een van de methodes. Scholen voelen zich verbonden met hun culturele omgeving en weten de culturele partners te vinden bij vragen op het gebied van cultuureducatie.

Inleiding

Interne context

Cultuurcentrum Parkvilla is door de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop aangesteld als penvoerder voor Cultuureducatie met Kwaliteit. Parkvilla is gevestigd in de gemeente Alphen aan den Rijn en is onderdeel van de culturele basisinfrastructuur in de gemeente. Parkvilla zet professionals, vakdocenten en middelen in om de basisscholen te bereiken. Daarnaast werkt Parkvilla nauw samen met andere culturele partners in de regio. Parkvilla is bekend bij de scholen. Er vinden voorstellingen voor het onderwijs plaats, en er is aanbod voor kinderen in de vrije tijd (dans, kunstclub en lessen tekenen en schilderen). Parkvilla heeft sinds 2019 een geprofessionaliseerd inspirerend team met een nieuwe directeur, een vaste coordinator onderwijs die de lopende processen bewaakt en daarnaast een team van ervaren coaches en vakdocenten die al langere tijd met de scholen werken.

Waar het onderwijs vakken aanbiedt als taal, rekenen en geschiedenis, denkt een kind niet in vakken maar ziet de wereld in zijn geheel. Het verbinden van de beleavingswereld van de kinderen met de algemene kennis die zij op school aangeboden krijgen, versterkt de persoonsvorming van kinderen zodat zij zich breed kunnen ontwikkelen en zelf betekenis kunnen geven aan de wereld om hen heen. Wij willen samen met het primair onderwijs cultuureducatie verder versterken vanuit een vakintegrale benadering.

Externe context

De gemeente Alphen aan den Rijn maakt zich sterk voor cultuur. In de algemene Cultuurvisie 2019-2024 zijn drie ambities geformuleerd:

1. Kennismaking met cultuur staat voorop;
2. Een aantrekkelijke gemeente door culturele bloei;
3. Sterker door samenwerking, met inzet op een laagdrempelig cultuuraanbod dichtbij huis, in alle wijken en dorpen.

In de cultuurvisie van de gemeente Alphen aan den Rijn neemt cultuureducatie een belangrijke plaats in. Parkvilla en gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop willen ieder kind de kans geven om kennis te maken met een divers aanbod aan cultuureducatie binnen en buiten school, waardoor de horizon van ieder kind wordt verbreed. Cultuureducatie ondersteunt de ontwikkeling van kinderen en leert hen om buiten gebaande paden te treden en hun referentiekader te vergroten. Kinderen leren zich door cultuureducatie vaker te verwonderen en hun creativiteit en verbeelding in te zetten in bijzondere én alledaagse situaties. Daarnaast kan cultuureducatie de leerprestaties van leerlingen vergroten.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft 110.986¹⁾ inwoners. Het is een samengestelde gemeente met een stadskern en 7 dorpskernen: Alphen Stad, Boskoop, Benthuisen, Aarlanderveen, Koudekerk aan den Rijn, Hazerswoude-Rijndijk, Hazerswoude-Dorp en Zwammerdam. Er zijn 46 basisscholen en 5 scholen voor VO (voortgezet onderwijs). Daarnaast gaat het om 3 scholen voor SO (speciaal onderwijs) en 2 scholen voor VSO (voortgezet speciaal onderwijs).

De gemeente Nieuwkoop heeft 28.789¹⁾ inwoners. Ook dit is een samengestelde gemeente met 13 dorpskernen: Nieuwkoop, Ter Aar, Nieuwveen, Noorden, Woerdense Verlaat, Zevenhoven, De Meije, Vrouwenakker, Noordeinde, Korteraar en Langeraar, Papenveer en Noordse Dorp. Er zijn 9 basisscholen en 1 VO school.

¹⁾ peildatum 1 januari 2019

Kennismaking en verdieping

Een groot aantal scholen in de stad Alphen aan den Rijn neemt deel aan het kunstmenu, georganiseerd door Stichting Cultuurpalet. Cultuurpalet werkt nauw samen met de werkgroep educatie van het basisonderwijs, met de cultuurcoördinatoren van de deelnemende scholen, met de gemeente Alphen aan den Rijn, met cultuurcentrum Parkvilla en met veel andere Alphense culturele organisaties. Het kunstmenu is aanbodgericht samengesteld en wordt uitgevoerd met én door de culturele partners. De activiteiten zijn gericht op de kerndoelen kunstzinnige oriëntatie en oriëntatie op jezelf en de wereld. Cultuurpalet zorgt er op die manier voor dat scholen geïnspireerd raken en kennismaken met verschillende kunstdisciplines.

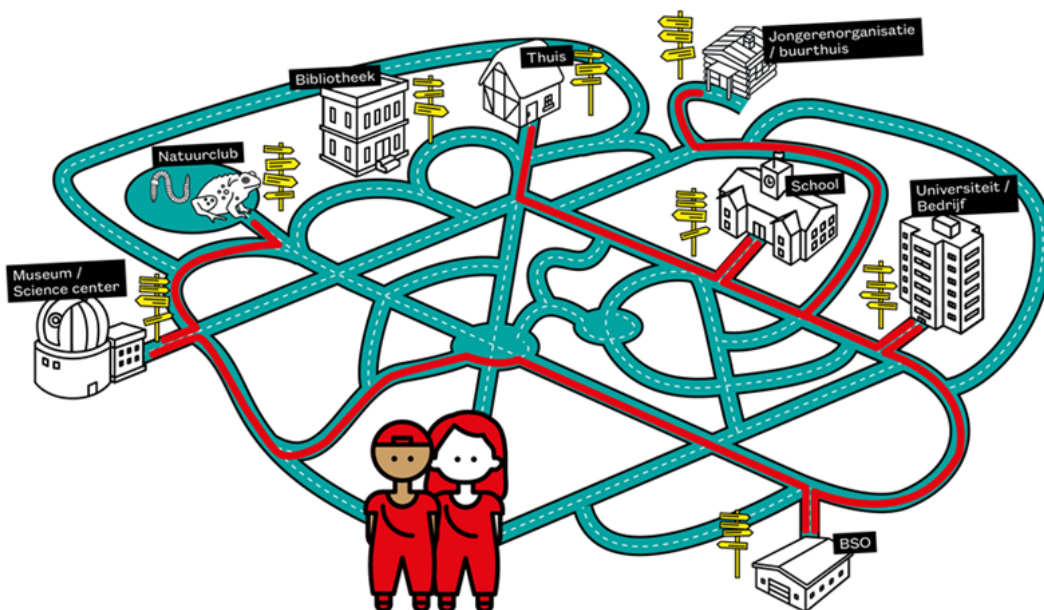
In Boskoop onderzoeken we samen met de scholen de mogelijkheden voor een jaarlijks terugkerend kunstmenu. Hier willen we in het voorjaar van 2021 mee starten. Vervolgens zullen we verdiepings- en coachingstrajecten aan de scholen te bieden die aansluiten op het kunstmenu.

In gemeente Nieuwkoop nemen alle basisscholen deel aan het kunstmenu van Kunstgebouw Zuid-Holland. Met het kunstmenu maken kinderen in de loop van de acht jaar kennis met het hele palet van cultuureducatie in de disciplines theater, dans, beeldende kunst, muziek en mediakunst. In de komende periode werken Parkvilla en Kunstgebouw samen om het kunstmenu en CmK meer op elkaar aan te laten sluiten. Zo kan een verdiepingsslag gemaakt worden, waardoor de culturele activiteiten beter aansluiten bij de ambitie en visie van de school.

We gaan ook de samenwerking met andere culturele partners continueren en intensiveren, waar in voorgaande periodes (meer dan) incidenteel mee samengewerkt is. Dit doen we door kennis onderling te delen, co-creatie en deskundigheidsbevordering.

Kansengelijkheid

Het ministerie van OC&W zet structureel in op cultuureducatie en cultuurparticipatie, zodat iedereen kan deelnemen en talenten kan ontwikkelen. In de nieuwe periode voor Cultuureducatie met Kwaliteit staat kansengelijkheid als één van de belangrijkste speerpunten centraal. Dit past heel goed bij onze ambities.

De omgeving van de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop is landelijk en uitgestrekt, met veel kleine dorpskernen en dorpsscholen. Deze kernen hebben in tegenstelling tot de stad weinig culturele instellingen. Niet in alle kernen is een aanbod van lessen dans, muziek, beeldend of theater. De eerste kennismaking en het proeven aan kunst is al een hele uitdaging. In deze omgeving ligt cultuur vaak niet 'om de hoek'. Daarom zetten we in op de verbinding binnenschools - naschools - buitenschools en maken we daar de komende periode ruimte voor. Parkvilla zet in op cultuurcoaches in de wijken en kernen samen met bibliotheek Rijn en Venen en het Jeugdtheaterhuis. Ook de aanzet tot structurele samenwerking met de verschillende BSO locaties van Junis is gemaakt, er worden kunst-pilots opgezet en we zetten met CmK-3 in op kennisdeling met en co-coaching van de begeleiders. Ook gaan we de samenwerking aan met partners van het nieuwe IKC De Vaart in ter Aar.

Het ontsluiten van kunst en cultuur door op school en dichterbij huis ervaringen op te kunnen doen vinden we belangrijk. Ook de kinderen in de dorpen en kernen willen we gelijke kansen bieden.

Recent zijn we gestart met de regionale pilot: Verwonder om de Hoek²⁾ in een van de wijken in gemeente Alphen aan den Rijn (Parkvilla onder projectleiderschap van Cultuureducatiegroep Leiden en Naturalis). Hierbij staat de verbinding van cultuureducatie binnenschools- buitenschools centraal. Het project stimuleert kinderen samen op onderzoek te gaan, te experimenteren op gebied van kunst, techniek, natuur en duurzaamheid, hun talenten aan te spreken en de weg te vinden naar cultuur in hun eigen omgeving.

"it may not come as a surprise that, from our point of view, education in the arts, that is, education in imaginative reflection, taught and learn in school, should count as one of the most important domains of this collective responsibility – as our future may depend on it."

*Barend van Heusden en Pastcal Gielen in Arts education beyond art
(teaching art in times of change) Juni 2015*

Aanleiding om cultuureducatie voort te zetten of te starten

De inspanningen die geleverd zijn tijdens CmK-2 om kinderen in het primair onderwijs kennis te laten maken met cultuureducatie, hebben draagvlak bij zowel leerkrachten als directeuren opgeleverd. Zij zien cultuureducatie als een waardevol instrument om talenten van kinderen te stimuleren. Er is een omslag gemaakt van product- naar procesgericht werken met kinderen. De scholen onderkennen het belang van cultuureducatie, er is in afgelopen periode veel in gang gezet. Samen met de scholen leeft de wens dit met elkaar te continueren, te verdiepen en te borgen.

We zien wel dat het investeren in ondersteuning van de scholen op gebied van het ontwikkelen, verdiepen en verankeren van cultuureducatie een proces is dat veel tijd kost. Bij verschillende scholen is dit in voorgaande periode voorzichtig ingezet en behoeft continuïteit. Scholen geven aan dat de coaching en ondersteuning door vakdocenten essentieel is om zelf meer zicht te krijgen op het inzetten van cultuureducatie binnen de visie en mogelijkheden van de school.

Daarnaast zijn er veel scholen die een korte kennismaking hebben gehad met de regeling, of nog niet eerder deel hebben genomen aan Cultuureducatie met Kwaliteit.

²⁾ Verwonder om de Hoek

Reflectie Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020

Tijdens de voorgaande subsidieperiode hebben de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop, en regio Midden-Holland samengewerkt om het CmK-2 plan 'Verwondering is een noodzaak' vorm en inhoud te geven op de scholen. Er is in deze periode veel aandacht besteed aan:

- Het borgen van cultuureducatie en de deskundigheidsbevordering van de leerkrachten.
- Bevordering van het vakoverstijgend werken binnen de scholen.
- Het teach-the-teacher model, toegepast door vakdocenten.
- Coaching on the job, hiermee is de kennis en zelfredzaamheid van leerkrachten vergroot.
- Teamtrainingen om scholen te leren meer procesmatig te werken met inzet van cultuur.
- Opleiden tot icc'er, ambitiegesprekken en ontwikkelen lange termijn visie met de school.
- De deelname van alle CmK-scholen aan een of meerdere trainingen.
- Parkvilla heeft scholen in contact gebracht met culturele instellingen en cultuurmakers.
- Er is een start gemaakt met de verbinding binnenschools en buitenschools aanbod.

In CmK-2 van 2017-2020³⁾ hebben we in totaal 22 scholen bereikt in de gemeenten Nieuwkoop en Alphen aan den Rijn, waaronder twee scholen voor voortgezet onderwijs en drie scholen voor (V)SO, in totaal 35% van de scholen. In het speciaal onderwijs is de noodzaak tot anders leren nog meer voelbaar. vakintegratie en meer kunst- en cultuuronderwijs opende deuren voor deze leerlingen.

Er zijn 34 scholen die (nog) niet hebben deelgenomen aan CmK. In de komende periode zetten we in op kennismaking met en bereiken van deze scholen. We rekenen na vier jaar op een toename van nog eens 20 scholen.

De activiteiten die in CmK-2 hebben plaatsgevonden, hebben bij deelnemende scholen gezorgd voor draagvlak voor cultuureducatie, en enthousiasme over de mogelijkheden om de ontwikkeling van het kind te stimuleren. Maar er zijn ook scholen die veel druk ervaren om alle onderwijsdoelen te halen en aan de verschillende onderwijsbehoeften van kinderen te voldoen. Cultuurlessen en co-teaching worden bij deze scholen als een extra last ervaren. Excellente en achterblijvende kinderen hebben behoefte aan extra tijd en aandacht, waardoor de druk binnen het onderwijs oploopt en draagvlak voor cultuureducatie vermindert of niet constant is.

Cultuureducatie is - zoals eerder beschreven - niet vanzelfsprekend voor de scholen in het buitengebied. De projecten BOOST (Bouwen aan Opgroeien, Ontwikkelen, Sport & Talent) in de gemeente Alphen aan den Rijn en de pilot Verwonder om de Hoek hebben een bijdrage geleverd aan kansengelijkheid en een mogelijk vervolgtraject voor kinderen die zich verder willen ontwikkelen in een discipline naar keuze.

Er is regelmatig overleg tussen de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Parkvilla, om het cultuurbeleid af blijven te stemmen op de ontwikkeling, voortgang en uitvoering van het cultuureducatieve aanbod.

³⁾ Het bereikte aantal scholen is exclusief regio Midden-Holland omdat we in de komende periode de samenwerking niet voortzetten en als kleinere regio verder gaan. Dit biedt nieuwe kansen.

Doelstellingen en resultaten periode 2017-2020

1. Ondersteunen van de scholen bij de ontwikkeling, verdieping en verankering van het curriculum voor cultuureducatie binnen de school middels coaching en teach-the-teacher- methode.

Beoogd: We streven naar meer draagvlak en betrokkenheid van het schoolteam door in dialoog en samenwerking projecten te ontwikkelen en vakoverstijgend werken te implementeren binnen de school. Korte lijnen en persoonlijke communicatie tussen vakdocent en leerkracht levert draagvlak en wederzijds begrip op.

Resultaten:

- Toename van draagvlak bij leerkrachten. Tijdens de trajecten ontwikkelden zij zelf ideeën en participeerden zij tijdens de lessen. Door vakintegraal te werken en aan te sluiten bij thema's en methodes kunnen leerkrachten een betere omslag maken van opbrengstgericht naar procesgericht werken met kinderen.
- Borging. Een aantal scholen borgt cultuureducatie op een instrumentele manier door een digitale map te ontsluiten met daarin een ontwikkelde leerlijn aan het team. Op die manier kunnen leerkrachten zelfstandig lessen herhalen en terughalen.

2. Het intensiveren en verbreden van de lessencycli op scholen.

Beoogd: De kwaliteit van het aanbod van cultuureducatie binnen de school is verbeterd.

Resultaten:

- Ontwikkelde leerlijnen erfgoed en beeldend voor alle groepen, op zeker vijf scholen in gemeente Alphen aan den Rijn en één school in gemeente Nieuwkoop. Maatwerk modules o.a. nieuwe media ontwikkeld en uitgevoerd.
- Aansluitende verdiepingsmodulen op het kunstmenu aanbod van Cultuurpalet, met training en coachingstrajecten. Er wordt meer samenhang gecreëerd in het culturele aanbod voor de scholen door samenwerking met o.a. CEG, Cultuurpalet en bibliotheek Rijn en Venen

3. Scholen maken meer gebruik van hun culturele omgeving.

Beoogd: Er is een duurzame samenwerking gerealiseerd tussen scholen, lokale en regionale culturele instellingen, waarbij kennisdeling en verbreding van het cultuur educatieve aanbod centraal staat.

Resultaten:

- Scholen zijn beter bekend geraakt met de cultuuraanbieders. Er is co-creatie gerealiseerd door lesmateriaal te ontwikkelen i.s.m. met musea.
- Er zijn inspiratiemiddagen en presentatiedagen voor het onderwijs in samenwerking met het culturele veld.

4. Verbinding tussen binnenschoolse ervaringen en de buitenschoolse mogelijkheden om talenten verder te ontwikkelen.

Beoogd: We willen een culturele infrastructuur ontwikkelen waardoor een duurzame samenwerking tot stand komt tussen het primair onderwijs en de culturele omgeving.

Resultaten:

- In de gemeente Alphen aan den Rijn zijn verschillende samenwerkingen en culturele en maatschappelijke initiatieven zoals BOOST en het project Verwonder om de Hoek, om kinderen buitenschools kennis te laten maken met cultuur en talenten te ontwikkelen.

5. Deskundigheidsbevordering van de pedagogische medewerkers van het buitenschoolse veld.

Beoogd: Het gaat hier om het vaardig maken van educatief en pedagogisch medewerkers en vrijwilligers die kinderen buitenschools cultuureducatieve activiteiten aan willen bieden.

Resultaten:

- Pilots Training on the job voor medewerkers in de kinderopvang en buitenschoolse opvang. Medewerkers leerden procesgerichte cultuuractiviteiten op te zetten. Na het volgen van de training zijn ze in staat zelfstandig activiteiten te ontwikkelen en te geven aan de kinderen.

Wat ging er goed en wat kon beter in de uitvoering 2017-2020?

Uit de bovengenoemde resultaten blijkt wat er goed ging en wat er bereikt is. Er is een vakkundig docententeam onderwijs, bij de vakdocenten is veel kennis over de scholen aanwezig. Dit betekende voor de deelnemende scholen dat ze konden rekenen op deskundige begeleiding bij CmK-2. Door Corona is een groot deel CmK in 2020 stilgeval- len. Dit heeft consequenties voor de afronding van deze periode.

In de projectorganisatie kunnen zaken sterker georganiseerd worden. Wisselingen zijn gedeeltelijk ten koste gegaan van de continuïteit van het project. In de samenwerking met regio Midden Holland hebben we onvoldoende syner- gie bereikt door verschillende aanpak en focus.

Wat kan er beter:

Kennis van de scholen nog beter documenteren. Er is onvoldoende gemonitord wat de cultuureducatieve projecten hebben opgeleverd en wat de vervolgstappen zijn. Hoe en op welke wijze Cultuureducatie met Kwaliteit werkelijk is verankerd binnen school, is hierdoor niet volledig helder. Het borgen van cultuureducatie binnen school blijft een punt van aandacht. Op het moment dat de vakdocent vertrekt, vertrekt ook de expertise. Lessen worden enthousiast gevolgd, er is kennis en vaardigheden opgedaan, maar dit op eigen beweging te continueren gaat niet vanzelf.

Belangrijke aandachtspunten voor CmK-3:

1. Meer accent op borging van kennis binnen de school en het vastleggen van de eigen cultuurvisie.
2. In de nieuwe periode willen wij het onderwijs meer zicht geven op de culturele kaart. Veel scholen zijn nog onvoldoende bekend met de aanbieders en de verschillende mogelijkheden. We willen meer co-creatie stimuleren.
3. Sommige scholen ervaren cultuureducatie als taakverzwaring. De effecten van cultuureducatie op de ontwikkeling van leerlingen en de voordelen van vakintegratie zijn nog onvoldoende inzichtelijk.
4. Beperkte culturele mogelijkheden voor leerlingen in de directe omgeving naschools. Het omzetten naar structurele mogelijkheden voor talentontwikkeling in de vrije tijd vergt veel tijd en aandacht.

We nemen de aandachtspunten mee en trekken lering uit de opgedane ervaringen. In de volgende periode starten we met een 0-meting op alle deelnemende scholen, zowel de onderhoudsscholen als de scholen die nieuw gaan deelnemen. Zo krijgt Parkvilla actueel inzicht waar scholen op dat moment staan en waar ze naartoe willen. Ook zal de dossiervorming worden verbeterd, zodat de opgedane kennis consequent kan worden vastgelegd. Met het aannemen van de nieuwe coordinator educatie en CmK is er kennis en zicht op processen.

Activiteiten 2021-2024

Projectdoelstellingen

In het CmK-programma 2021-2024 geven we vorm aan het tweesporenbeleid door zowel in te zetten op de scholen die al langer aan het programma deelnemen - de zogenaamde onderhoudsscholen - en de scholen die in deze projectperiode met het programma gaan starten – de nieuwe scholen –. Deze twee groepen scholen vragen om een eigen benadering.

De nieuwe periode voor Cultuureducatie met Kwaliteit biedt nieuwe scholen de kans om kennis te maken met cultuureducatie. Nieuwe scholen worden actief benaderd om deel te nemen aan de CmK regeling. Het streven is om deze scholen tot hetzelfde ontwikkelniveau te bewegen als scholen die eerder deelnamen. Het ontwikkelen van een visie op cultuureducatie krijgt hierbij extra aandacht.

De scholen die niet eerder deelnamen, bevinden zich voornamelijk in de kernen van de gemeente Alphen aan den Rijn en in Nieuwkoop en meerdere kernen. Door te focussen op kansengelijkheid bieden we deze kinderen de kans om eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen en zo hun horizon te verruimen. Naast deze kansengelijkheid staat borging en verduurzamen van cultuureducatie in scholen die al eerder deelnamen, centraal.

Ontwikkeltrajecten met onderhoudsscholen zetten we voort en monitoren we. Dit willen we doen door op elke school een 0-meting uit te voeren en in samenspraak met de school te onderzoeken welke interventies er nodig zijn om cultuureducatie te versterken en te verankeren binnen de school.

Hoofddoel van het CmK-programma 2021-2024 is duurzame kwaliteitsverbetering van cultuureducatie door samenwerking tussen het onderwijs en de culturele omgeving. Hierbij gaat het nadrukkelijk om begeleiding van cultuureducatie naar een kwalitatief hoger niveau. Daarom zetten we in op het professionaliseren van leerkrachten, ICC'ers en medewerkers van de culturele instellingen.

Vakintegratie kreeg in voorgaande periode vorm door het ontwikkelen van leerlijnen op maat. Hier waren de scholen enthousiast over. In de nieuwe periode zetten we dit voort en zal de vakintegrale benadering ook getoetst worden aan de curriculumvernieuwing van het onderwijs.

Voorts zetten we in op een goede samenwerking tussen school en culturele partners. Investeren in de relatie tussen school en culturele partner draagt bij aan het vertrouwen in de kennis en kunde van de culturele partner. De culturele partner leert de school goed kennen en raakt meer bekend met de uitdagingen die binnen de school spelen, zodat zij hier op kunnen anticiperen.

Tijdens de voorgaande periode is een voorzichtige start gemaakt met het verbinden van binnen- en buitenschoolse cultuureducatie. Dit is in de komende periode een belangrijk subdoel. We zetten daar gericht op in door activiteiten op school buitenschools een vervolg te geven en hierin de samenwerking te zoeken met het culturele veld.

Tot slot willen we aandacht besteden aan de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. We starten in het voorjaar van 2021 met behoefteninventarisatie en een pilot.

“Kunst verlegt grenzen, verruimt de horizon en opent deuren die anders gesloten blijven. Kunst biedt zowel het individu als de samenleving een venster op een andere wereld dan de wereld waarin het zelf. Een universum waarin de verbeelding van de kunstenaar nieuwe perspectieven biedt.”

Twaalfhoven, 2008, p. 3.

Doelen:

Visie en Beleid

1. We willen kansarme scholen, scholen in een cultuurarme omgeving, stimuleren om cultuureducatie een plaats te geven in het onderwijs met behulp van de inzet van vakdocenten;
2. Onderhoudsscholen zijn in staat hun visie op cultuureducatie te vernieuwen en verankeren;
3. Nieuwe scholen zijn in staat een visie te formuleren op cultuureducatie binnen de school;
4. Scholen geven in samenwerking met de culturele partners invulling aan deze visie.

Inhoudelijke invulling

5. Vakintegratie: Scholen leren hoe ze cultuureducatie kunnen integreren binnen andere vakgebieden, zoals taal, rekenen, geschiedenis, wereldoriëntatie. Leerkrachten hebben ervaren hoe zij in samenhang met andere vakken kunstvakken aan kunnen bieden volgens een procesgerichte didactiek;
6. Curriculum vernieuwing: Op scholen is aandacht voor het maken, beleven en betekenis geven aan kunst. Scholen stellen zelf eisen aan de kwaliteit van de culturele activiteiten;
7. Scholen die eerder deelnamen leggen leerlijnen vast en ontsluiten deze voor de rest van het team.

Deskundigheidsbevordering

8. Alle vakdocenten die vanuit Parkvilla ingezet worden op de scholen, beheersen de procesgerichte didactiek en weten hoe zij scholen handvatten kunnen bieden om vak integraal te werken;
9. Vakdocenten zijn in staat om scholen te coachen bij het stellen van vragen op het gebied van het implementeren van cultuureducatie binnen de school;
10. Leerkrachten worden getraind om kunst- en cultuurlessen te integreren binnen thema's en weten hierbij gebruik te maken methodes zoals Blink en Da Vinci. Bij onderhoudsscholen vervolgen we de ingezette lijn en nieuwe scholen leren dit via coaching on the job.

Subdoelen

11. Verbinding binnen-buitenscholen: Buitenschoolse activiteiten worden samen met culturele partners opgezet en sluiten aan bij de lessen die onder schooltijd worden gegeven;
12. Verbinding PO-VO. We verbinden het primair onderwijs aan het voortgezet onderwijs door kunsteducatieve projecten in co-creatie te ontwikkelen en uit te voeren.

Activiteiten

Visie en beleid

Traject voor onderhoudsscholen

We starten met een 0-meting en vervolgen met het doorlopen van het vijf-stappenplan. In het startgesprek bespreken we de wensen en uitdagingen die er liggen binnen de school. We voeren ieder jaar een evaluatiegesprek met de school, en bieden een coachingstraject aan.

Op scholen die al langer bezig zijn met de implementatie van kwalitatief goede cultuureducatie wordt gebruik gemaakt van het monitorinstrument Evi 2.0. Na het invullen is meer concreet zicht op welke punten de school zich nog verder kan ontwikkelen en welke stappen men kan zetten om de samenwerking met de culturele partner of instelling meer gestalte te geven.

De onderhoudsscholen krijgen een zogenaamd 'onderhoudspakket' om cultuureducatie te verankeren binnen de school. Dit onderhoudspakket wordt in overleg samengesteld. Scholen stellen in afstemming met de culturele aanbieder vast waar de culturele activiteit(en) aan moet(en) voldoen.

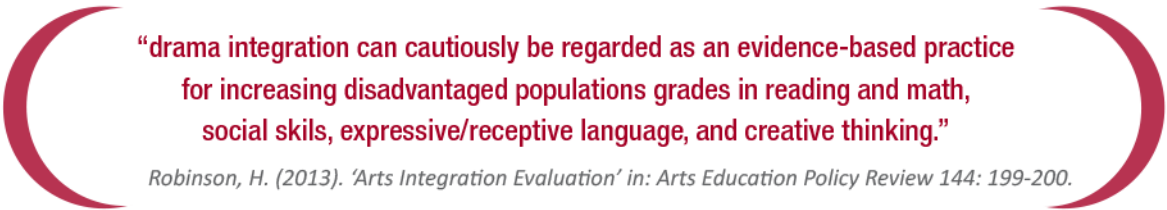
Traject voor de nieuwe scholen

Nieuwe scholen worden in deze periode actief benaderd om deel te nemen aan de regeling. Met het oog op de curriculumvernieuwing verwachten we belangstelling vanuit de school voor het inzetten van Cultuureducatie met Kwaliteit. Tijdens het kennismakingsgesprek kan de school de eigen ambities op het gebied van cultuureducatie kenbaar maken. In overleg kunnen de mogelijkheden besproken worden, zoals bijvoorbeeld het integraal inzetten van cultuureducatie. We nemen nieuwe scholen mee in een proces om vanuit de ambitie van de school visie en beleid te ontwikkelen. Culturele partners waar de school al structureel mee samenwerkt, kunnen hier een bemiddelende rol in spelen. Een voorbeeld is bibliotheek Rijn en Venen in Nieuwkoop, waarmee we gezamenlijk een taalbevorderingsproject op willen zetten voor de groepen acht. Naast het schrijven van eigen teksten voor de eindmusical wordt dit project versterkt door de inzet van een drama- of dansdocent.

Parkvilla gaat in gesprek met alle deelnemende scholen over het inzetten van cultuureducatie binnen de school en de manier waarop dit nu vorm krijgt. Dit gebeurt aan de hand van het door Parkvilla ontwikkelde vijf-stappenplan. Dit stappenplan geeft scholen veel duidelijkheid en op basis daarvan kunnen zij gefundeerde keuzes maken.

Inzet van het vijf-stappenplan:

- STAP 1** → Een gezamenlijke verkenning van de vraag van de school.
- STAP 2** → Inventariseren wat de beginsituatie van de school is, wat wordt er al gedaan op het gebied van cultuureducatie?
- STAP 3** → Onderzoek en overleg: welke projecten een vernieuwende impuls kunnen geven aan het implementeren van cultuureducatie binnen school.
- STAP 4** → Een cultureel schoolwerkplan opgesteld om deze verandering te verduurzamen.
- STAP 5** → Evaluatie waarin we samen met de school terugkijken en vooruitblikken.

"drama integration can cautiously be regarded as an evidence-based practice for increasing disadvantaged populations grades in reading and math, social skills, expressive/receptive language, and creative thinking."

Robinson, H. (2013). 'Arts Integration Evaluation' in: Arts Education Policy Review 144: 199-200.

Inhoudelijke invulling

Vakintegratie

In teamtrainingen wordt kennis gemaakt met procesgericht, thematisch onderwijs en vakoverstijgend werken. Het procesmatig werken door leerkrachten wordt toegepast in de eigen klas. Elke nieuwe school krijgt een coachingstraject en teamtraining op basis van de behoefte van de school. Dit wordt naderhand geëvalueerd. Ook krijgen leerkrachten de mogelijkheid om deel te nemen aan de gecertificeerde ICC-cursus.

Cultuureducatie is voor veel scholen aantrekkelijk als dit vakoverstijgend wordt aangeboden. Veel scholen werken thematisch; dit leent zich goed voor een vakoverstijgende aanpak. Zo krijgen leerlingen de kans om kennis te maken met de verschillende disciplines. Nieuwe scholen leren en ervaren hoe geïntegreerde cultuureducatie kan bijdragen aan de ontwikkeling van de leerling. We dragen hiermee bij aan het ontwikkelen van 21e eeuwse vaardigheden. Tot slot stimuleren we scholen en vakdocenten gebruik te maken van eerder ontwikkelde doorgaande leerlijnen en deze op een eigen wijze in te zetten en te delen binnen de school.

Curriculumvernieuwing

Het nieuwe curriculum.nu richt zich met kunst- en cultuureducatie op 'maken en betekenis geven' en 'meemaken en betekenis geven'. Leerlingen ontwikkelen hun artistiek-creatief vermogen door kennis te maken en te oefenen met verschillende maak- en denkstrategieën. Het 'maken en betekenis geven' is meer dan de huidige kerndoelen gericht op artistieke expressie en ontwikkeling van creativiteit. Leerlingen leren kijken en luisteren, laten zich inspireren, leren experimenteren met materialen en middelen, zetten door, gebruiken hun verbeeldingskracht, ontwikkelen technieken en vaardigheden en reflecteren op het werk- en leerproces.

Bij de ontwikkeling van lessen en leerlijnen gaan we naast de kerndoelen van SLO uit van deze nieuwe richtlijnen. Wij ondersteunen scholen bij het implementeren van het nieuwe curriculum. We adviseren scholen de reeds ontwikkelde leerlijnen om te zetten naar de bouwstenen voor het nieuwe curriculum.

Scholen krijgen hulp om het creatieve proces van oriënteren, onderzoeken, uitvoeren en evalueren vorm te geven. Dit creatieve proces is een doorlopend proces dat binnen het nieuwe curriculum een belangrijke rol speelt. Een manier om dit creatieve proces in het onderwijs toe te passen is volgens de procesgerichte didactiek. Bij procesgerichte didactiek staat het proces centraal: het creëren van diverse mogelijkheden, keuzes maken en reflecteren hierop. Vakdocenten zijn opgeleid om vanuit de procesgerichte didactiek scholen en culturele instellingen te trainen en te coachen. Met het oog op de curriculumvernieuwing verwachten we dat steeds meer scholen gaan werken vanuit deze procesgerichte didactiek. Het is daarom van belang dat vakdocenten in staat zijn deze didactische werkvorm over te dragen aan leerkrachten binnen de scholen.

Deskundigheidsbevordering

In voorgaande periode hebben vakdocenten vanuit de discipline beeldend en erfgoed aangesloten bij verschillende methodes en thema's. Door cultuur te verbinden met andere leergebieden krijgt cultuureducatie de kans om een vaste plaats in te nemen binnen het curriculum. Of leerlingen nu bezig zijn met taal, geschiedenis, muziek of wereldoriëntatie: cultuureducatie wordt een logisch en integraal onderdeel van het lesprogramma. Een kind kan leren over kikkers, maar als het kind een eigen kikkerparadijs mag ontwerpen wordt het de baas over zijn eigen leerproces. Daarnaast wordt op deze wijze het creatief leren denken en handelen gestimuleerd.

1. Vakdocenten begeleiden het team in trainingen en door co-teaching in de klas zodat leerkrachten deze verbindingen leren leggen;
2. Educatief medewerkers en vrijwilligers van culturele instellingen worden gecoacht om te werken met groepen kinderen, en het aanbieden van afwisselende werkvormen;
3. We gaan met culturele organisaties in co-creatie lessen en leerlijnen ontwikkelen die aansluiten bij de wensen van het onderwijs;
4. Vakdocenten binnen en buiten Parkvilla worden getraind om lessen vanuit een procesgerichte didactiek vorm te geven en over te dragen aan leerkrachten op scholen. Ze leren coachende vaardigheden en trainen zich in coaching on the job;
5. Inspiratiebijeenkomsten over actuele thema's zoals curriculumvernieuwing, creatief vermogen, VTS, art based learning, talentontwikkeling, stimuleren kennisdeling.

Subdoelen

Verbinding Binnen-buitenschools

Leren doe je niet alleen op school. Leren doe je overal en altijd, een leven lang.

Het onderwijs legt een waardevolle basis: kennis en interesse met betrekking tot cultuur wordt voor een groot deel op school aangewakkerd. Een kind brengt 16% van haar/zijn wakkere tijd door op school, de overige 84% buiten school. Het uitbreiden van hun gezichtsveld via buitenschoolse ervaringen – en verbinden met het schoolse leren – is essentieel.

Via Cultuurpalet en Kunstgebouw Zuid-Holland bieden wij de scholen coaching/verdieping aan, aansluitend op het kunstmenu, zodat een logische verbinding ontstaat met de CmK-doelstellingen. Na de lessen van het kunstmenu organiseren we in beide gemeenten naschools een serie workshops waarbij kinderen een vervolg kunnen geven aan wat zij hebben geleerd.

Verwonder om de Hoek

Verwonder om de Hoek is onderdeel van de proeftuin voor de regio Holland-Rijnland. Deze proeftuin wordt al succesvol uitgevoerd in Leiden, Leiderdorp, Hillegom en Alphen aan den Rijn.

Kinderen krijgen de kans om zich via 3 trappen te verdiepen in het onderwerp van hun keuze:

- TRAP 1** → kennismaken onder schooltijd. Wij onderzoeken wat de kinderen graag willen leren. Aan de hand van de uitkomst volgt ieder kind 2 kennismakingsworkshops. Deze worden verzorgd door aanbieders uit de gemeente, wijk en vrijwilligers.
- TRAP 2** → buiten schooltijd verdiepen. Kinderen kunnen zich in 6 bijeenkomsten verdiepen in het eerder gekozen onderwerp. In deze periode werken we in co-creatie toe naar een eindpresentatie, bedacht, verzameld en gemaakt door kinderen.
- TRAP 3** → lid worden van een club. Er wordt in iedere wijk 1 club opgericht, tenzij er al een aanbod is in de wijk.

Kansengelijkheid

Als het gaat over kansengelijkheid is het belangrijk om deze te definiëren. De Onderwijsraad zegt over kansengelijkheid het volgende: “Het onderwijs biedt gelijke kansen voor individuen om onderwijs te genieten en om zich te vormen, te ontwikkelen en te scholen gedurende de levensloop.” Kinderen met dezelfde talenten en capaciteiten hebben recht op gelijke kansen. De achtergrond van een kind mag geen invloed hebben op zijn of haar schoolsucces. Kansengelijkheid gaat over scholen met een achterstandsscore en scholen die staan in een gebied met een cultuurarme omgeving.

Kansengelijkheid krijgen kinderen als zij hun horizon kunnen verbreden door kennis te maken met verschillende cultuurdisciplines: beeldend, theater, mediakunsten, dans en cultureel erfgoed. Deze disciplines worden op dit moment niet overal aangeboden. Er is bijvoorbeeld niet in elke kern een theater- of dansschool aanwezig. Ook musea liggen niet om de hoek. Om deze reden krijgen kinderen in de omgeving van de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop minder kansen om zich te ontplooien. Hiermee komt de kansengelijkheid in het geding.

Parkvilla onderkent het probleem dat er weinig kansen in de omgeving van het kind zijn om kennis te maken met cultuureducatie. Door bovenstaande activiteiten die we in het kader van CmK hebben beschreven, werken we aan de kansengelijkheid van deze kinderen.

Verbinding VO-PO

Wij willen meedenken en samenwerken met scholen voor voortgezet onderwijs die een innovatievraag hebben op het gebied van doorlopende leerlijnen van PO naar VO.

Een voorbeeld is het Ashram College in gemeente Nieuwkoop, dat gaat bijdragen aan de opzet van het musicalproject voor groep acht.

Afbakening

We richten ons op alle scholen binnen de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop, en werken zoveel mogelijk samen met lokale culturele partners. De regionale partners waarmee wij structureel samenwerken zijn de Bibliotheek, Jeugdtheaterhuis, het Kunstgebouw. En met Cultuureducatiegroep Leiden, Naturalis en B plus C in het project 'Verwonder om de Hoek'.

Verwachte resultaten

Per jaar doen minstens 5 nieuwe scholen mee. Daarnaast stimuleren wij dat een groot deel van de scholen uit de periode 2017-2020 blijven deelnemen aan het onderhoudsplan. Op dit moment zijn er 23 scholen die 1 of meerdere jaren deel hebben genomen aan CmK. Er zijn inclusief het speciaal onderwijs 58 PO scholen, 8 VO scholen. We willen uiteindelijk 65% van het totaal aantal scholen bereiken hebben met de focus op het primair onderwijs. Dat betekent dat we elk jaar vijf nieuwe scholen erbij willen betrekken.

Kwalitatieve cultuureducatie gerealiseerd met uitvoering tweesporenbeleid:

- Voortzetting ontwikkeltrajecten op de scholen met opstellen onderhoudsplan;
- Starten met nieuwe scholen aan de ontwikkeltrajecten, visieontwikkeling, en 5-stappenplan.

Deskundigheidsbevordering op verschillende niveaus begeleid:

- Bevorderen van deskundigheid van leerkrachten op het gebied van cultuureducatie, zoals het opleiden tot icc-er, het bieden van trainingen en faciliteren van co-teaching;
- Begeleiding van de scholen en instellingen bij curriculumvernieuwing en vakintegratie.

Netwerk van samenwerkingen gerealiseerd tussen scholen en culturele instellingen:

- Structurele samenwerkingsverbanden en co-creatie tussen scholen en culturele veld;
- Meer kanselijkheid in de landelijke omgeving, verbinding binnen-buitenschools en po/vo.

Deelname aan activiteiten zou leiden tot meer sociale interactie, een verbeterd gevoel van eigenwaarde, betere communicatieve vaardigheden en de ontwikkeling van sociale relaties en netwerken, zeker in het geval van jongeren. Ook zijn er de nodige aanwijzingen dat kunstzinnige activiteiten kansarme groepen, zoals risicojongeren, kunnen bereiken en mensen uit verschillende achtergronden samen kan brengen (overbruggend sociaal kapitaal)

(Taylor et al., 2015, pp. 81-85)

Inventarisatie voorwaarden effectieve buitenschoolse cultuureducatie (In Holland, SKVR 2016)

Activiteitenoverzicht:

2021

Tweesporenbeleid verbeteren cultuureducatie:

- In 2021 hebben we stand van zaken in kaart op de bestaande scholen en stellen in overleg een onderhoudsplan op;
- Adviesgesprekken met 5 nieuwe scholen;
- Inzet vijf-stappenplan bij alle deelnemende scholen naar ontwikkelen cultuurbeleid.

Deskundigheid:

- De ontwikkelingen van Curriculum.nu worden verwerkt in te ontwikkelen en bestaand lesmateriaal;
- Op vijf nieuwe scholen is een coachingstraject gestart met teamtraining;
- Lesbegeleiding en co-coaching vakintegratie;
- De projectleider volgt een training projectmatig werken;
- Training aan educatief medewerkers;
- Jaarlijkse scholing lcc-ers.

Samenwerking en verbinding met culturele veld:

- Start pilot van het cultuurmenu in Boskoop;
- Verwonder om de Hoek start in wijk of kern;
- Er is een actuele culturele kaart gemaakt van aanbod van de culturele omgeving;
- Inventarisatie bij de scholen in de kernen welke samenwerking zij willen met lokale instellingen;
- De samenwerking met Kunstgebouw is gestart;
- In co-creatie zijn lessen ontwikkeld met cultuurpartners.

Monitoring

- Evi 2.0 wordt ingevuld door de scholen;
- Evaluatiegesprekken.

2022

Tweesporenbeleid verbeteren cultuureducatie:

- In 2022 werken onderhoudsscholen verder volgens het onderhoudsplan;
- De 5 scholen die in 2021 zijn gestart krijgen verdere ondersteuning bij implementatie van cultuureducatie;
- Inzet vijf-stappenplan bij alle deelnemende scholen naar ontwikkelen cultuurbeleid;
- 5 nieuwe scholen gaan deelnemen aan cmk.

Deskundigheid:

- Op vijf nieuwe scholen is een coachingstraject gestart met teamtraining;
- Lesbegeleiding en co-coaching vakintegratie;
- Scholen krijgen hulp bij het invoeren van het nieuwe curriculum;
- Er is een training coachende vaardigheden gegeven aan CmK- vakdocenten;
- Jaarlijkse scholing lcc-ers;
- Inventarisatie kennisdeling PO-VO.

Samenwerking en verbinding met culturele veld:

- Start jaarlijks kunstmenu in Boskoop;
- Er zijn samenwerkingsverbanden opgezet tussen culturele instellingen en scholen;
- Geïntegreerd aanbod met Kunstgebouw;
- Verwonder om de Hoek start in nieuwe wijk;
- Uitvoering pilot co-creatie musicalproject culturele instelling en VO.

Monitoring

- Evi 2.0 wordt ingevuld door de scholen;
- Voortgangsgesprekken.

2023

Tweesporenbeleid verbeteren cultuureducatie:

- In 2023 werken vijf nieuwe scholen aan het verbeteren van cultuureducatie op school;
- Het onderhoudsplan van de deelnemende scholen is opnieuw geëvalueerd en bijgesteld.

Deskundigheid:

- Scholen zijn ondersteund bij het invoeren van curriculum.nu;
- Teamtrainingen voor leerkrachten om de procesgerichte didactiek in te zetten in de klas;
- Lesbegeleiding en co-coaching vakintegratie;
- Jaarlijkse scholing lcc-ers;
- Training vakdocenten om de procesgerichte didactiek in te kunnen zetten in het onderwijs.

Samenwerking en verbinding met culturele veld:

- Er hebben meerdere samenwerkingsprojecten en co-creatie plaatsgevonden tussen culturele instellingen, scholen en bso's;
- Verwonder om de Hoek in aandachtswijk;
- Onderzoek voor 2e Pilot aansluiting PO-VO.

Monitoring

- Evi 2.0 wordt ingevuld door de scholen;
- Evaluatiegesprekken.

2024

Tweesporenbeleid verbeteren cultuureducatie:

- Aan het eind van dit jaar zijn er nogmaals vijf nieuwe scholen bereikt. Totale deelname 65% van alle scholen;
- Alle deelnemende scholen hebben een cultuureducatiebeidsplan.

Deskundigheid:

- Scholen zijn ondersteund bij het implementeren van curriculum.nu;
- Lesbegeleiding en co-coaching vakintegratie;
- Alle cmk-scholen hebben een opleid lcc-er;
- Leerkrachten en vakdocenten ontvingen trainingen op maat en intervisie.

Samenwerking en verbinding met culturele veld:

- Geïntegreerd aanbod Cultuurpalet en Parkvilla;
- Verwonder om de Hoek is in 4 wijken en kernen opgezet. Er zijn blijvende samenwerkingen opgezet tussen scholen, bso's en culturele instellingen;
- Kansengelijkheid verbeterd in cultuurarme regio.

Monitoring

- Evi 2.0 wordt ingevuld door de scholen;
- Voortgangsgesprekken.

Sterktes

- Inzet kansengelijkheid
- Inzet cultuurcoaches binnen/buitenschools
- Kennis CmK binnen de organisatie
- Vaardige vakdocenten
- Docenten als coach delen kennis en zijn betrokken bij school
- Kennis van wat leeft binnen de scholen.

Zwaktes

- In het verleden weinig continuïteit
- Niet elke vakdocent geschikt als coach
- Deelnamegraad van de scholen is laag
- Structuur is kwetsbaar
- Het wij-gevoel ontbreekt
- Informatievoorziening binnen de organisatie over processen is niet optimaal

Kansen

- Meer scholen betrekken bij CmK
- Verdiepingstraject is een ingang bij scholen
- Curriculum.nu
- Verwonder om de Hoek
- Positieve houding tav beleid bij gemeente Alphen en Nieuwkoop
- Directeur Parkvilla in gesprek met schoolbesturen
- Intensievere samenwerking grote culturele instelling
- Meer structurele samenwerking met culturele partners

Bedreigingen

- Onzekerheid over Corona: Kan een externe de school in?
- Is de continuïteit in stand te houden
- Wisseling van de wacht
- Te weinig lokale culturele mogelijkheden in de kernen
- Weinig doorgroeimogelijkheden voor kinderen met talenten

Parkvilla vindt het belangrijk de continuïteit en kwaliteit te kunnen waarborgen zodat het programma CmK-3 goed uitgerold kan worden en succesvol wordt. Hiertoe zal de organisatie zorgdragen voor een professioneel team met kennis van CmK en processen goed monitoren.

Externe factoren, zoals de Coronacrisis, hebben direct invloed op het kunnen behalen van de gewenste resultaten. Met de scholen zullen we ons blijven richten op kwalitatief goede cultuureducatie, ook als we mogelijk de school een periode niet in kunnen, onderzoeken we samen andere vormen van verbinding en ontwikkeling. Veranderende factoren op de school kunnen invloed hebben op de verankering. We zullen oog hebben voor deze aspecten en in contact blijven zoeken naar continuering en begeleiding van de scholen.

De cultuurarme omgeving van veel van onze scholen (en dus ook van kinderen) is een belemmerende factor voor cultuurdeelname en talentontwikkeling. We zijn ons bewust van het gebrek aan mogelijkheden in de directe omgeving van het kind en doen er met aanvullende programma's alles aan culturele aanbieders dichterbij te brengen zodat nieuwe ervaringen opdoen mogelijk is.

Samenwerking

Samenwerking met het onderwijs

Parkvilla werkt vraaggestuurd samen met het onderwijs. Dit doen we in verschillende rollen zoals verbinder, adviseur of vakdocent. In CmK-3 willen we de samenwerking met het onderwijs verstevigen door met hen in gesprek te gaan en scholen actief te ondersteunen bij het formuleren van visie en beleid. Door te investeren in scholing en coaching ontwikkelen scholen zich gaandeweg tot gelijkwaardige (gespreks-)partners op cultuureducatief gebied.

Samenwerking met culturele Instellingen

De lokale culturele instellingen zijn een onmisbare partner in het realiseren van de CmK-doelen.

Met de regionale musea ontwikkelen we gezamenlijk lessen die aansluiten bij het onderwijs. Het kunstmenu in Boskoop ontwikkelen wij samen met o.a. stichting Wij Boskoop.

Cultuurpalet, Bibliotheek Rijn en Venen en het Jeugdtheaterhuis zijn in de komende periode onze belangrijkste samenwerkingspartners m.b.t. verdiepingsprogramma's CmK. Wij zetten in op co-creatie door samen leerlijnen en activiteiten te ontwikkelen en te implementeren in verdiepingstrajecten voor de scholen.

In CmK-3 versterken we de samenwerking met Kunstgebouw Zuid-Holland door de projecten in het kunstmenu van Nieuwkoop te verbinden aan verdiepings- en/of coachingstrajecten.

Samenwerking met het Hoger Onderwijs

In de vorige CmK-projectperiode is onder de vlag van het penvoerderschap van Midden Holland samengewerkt met de Pabo van het Driestar-college in Gouda. In deze periode is Parkvilla alleen penvoerder voor de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop. Binnen deze gemeenten zijn er geen instellingen voor hoger onderwijs. Om te voorkomen dat de Hogescholen door meerdere penvoerders worden benaderd oriënteren we ons met de andere penvoerders en projectleiders in de provincie Zuid-Holland op een nieuwe, provincie brede samenwerking met de Hogescholen.

Kennisdeling

Jaarlijkse inspiratiebijeenkomst

Eenmaal per jaar organiseren we een inspiratiebijeenkomst voor het onderwijs, culturele veld en BSO's, waarbij een onderwijskundig thema centraal staat, zoals procesgerichte didactiek of maakkunde. Hierbij presenteren de culturele instellingen zich aan het onderwijs en komen de partijen met elkaar in contact. Ook worden inspirerende workshops georganiseerd.

In deze nieuwe periode willen wij de inspiratiebijeenkomsten zoveel mogelijk in samenwerking met een culturele partner uitvoeren, zodat we de bijeenkomsten inhoudelijk nog sterker kunnen maken. Naast de inspiratiemiddagen sturen wij regelmatig nieuwsbrieven.

Bijscholing tot Intern Cultuurcoördinator (ICC)

Leerkrachten van de scholen in het werkgebied Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop krijgen ieder jaar de mogelijkheid om deel te nemen aan de ICC-opleiding. Afhankelijk van het aantal deelnemers organiseren wij de cursus zelf, of laten wij leerkrachten deelnemen aan de ICC-cursus georganiseerd door het Driestar-college in Gouda.

Informatie en intervisie voor vakdocenten

Tijdens vier CmK-overlegmomenten per jaar kunnen vakdocenten kennis maken met elkaar en ervaringen uitwisselen. De intervisiemomenten worden gebruikt om werkzaamheden te bespreken en de deskundigheid te vergroten. Daarnaast nemen de vakdocenten regelmatig deel aan kennisdagen, zoals die van het landelijk kenniscentrum LKCA of de branchevereniging Cultuurconnectie.

Bestaande netwerken

Om de samenwerking met Wij Boskoop – een stichting dat zich richt op meer beweging en cultuur – te versterken hebben wij contact gezocht met het directeurenoverleg in Boskoop en een overleg bijgewoond. Ook in Nieuwkoop zijn wij aanwezig bij het directeurenoverleg van de basisscholen.

In deze overlegmomenten willen wij CmK-3 verder onder de aandacht brengen.

Wij sluiten aan bij de halfjaarlijkse bijeenkomst voor ICC'ers en cultuurcontactpersonen, georganiseerd door Cultuurpalet. Daarnaast staat CmK op de agenda bij komende bijeenkomsten van het recent opgestarte Cultuurplatform.

Producten beschikbaar stellen

Alle ontwikkelde activiteiten, leerlijnen en lessen komen online beschikbaar op onze website voor andere partijen. Ook maken we gebruik van bestaande producten van collega-instellingen.

Tot slot

De projectleider zal aansluiten bij landelijke CmK-bijeenkomsten FCP en van LKCA en de provinciale bijeenkomsten van Kunstgebouw.

Monitoring en evaluatie

Met betrekking tot de monitoring en evaluatie van het CmK-programma maken we onderscheid tussen twee groepen scholen: startende scholen en scholen die al langer deelnemen aan CmK.

Nieuwe scholen

De scholen die starten met CmK, worden intensief begeleid. Deze scholen weten soms nog niet zo goed waar zij staan, en wat zij willen. Daarom is het belangrijk om met hen ambitiesprekken te voeren: waar zit voor hen het belang van cultuureducatie? Wat willen zij bereiken? Hoe kunnen zij daar leerkrachten zo optimaal mogelijk in toerusten? Het vijf-stappenplan, dat al eerder beschreven staat in het plan, helpt de startende scholen hierbij. Jaarlijks evalueren we met de scholen de voortgang. Door deze evaluatiestructuur in een vaste vorm te gieten kunnen we zowel kwalitatieve als kwantitatieve data genereren. Scholen die al een kleine basis hebben gelegd, kunnen op een later moment aanhaken bij Evi 2.0.

Onderhoudsscholen

De scholen die eerder hebben deelgenomen aan CmK, of verder zijn in het traject, gaan we monitoren met behulp van Evi 2.0. Evi 2.0 is een zelfevaluatie-instrument voor scholen dat hen ondersteunt bij het verankeren van cultuureducatie. Maar het is ook een monitorinstrument dat inzicht geeft in ontwikkelingen op langere termijn. Zo kunnen de scholen niet alleen zelf hun voortgang op het gebied van cultuureducatie volgen, maar het geeft Parkvilla ook input waar de accenten en de vragen op de korte en lange termijn komen te liggen zodat daarop ingespeeld kan worden.

Evi maakt per school inzichtelijk:

- Wat de visie van de school is op het gebied van cultuureducatie en in hoeverre men naar deze visie handelt;
- in hoeverre er voldoende deskundigheid binnen de school aanwezig is om deze visie handen en voeten te geven- qua kennis, vaardigheden en organisatie;
- in hoeverre er sprake is van een samenhangend programma voor cultuureducatie;
- en in hoeverre de samenwerking met vakdocenten en culturele instellingen effectief gericht is op het behalen van de speerpunten in de schoolvisie.

De analyse van Evi op gemeentelijke schaal (Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop) zal uitgevoerd worden door een universiteit of kennispartner. Deze is nog niet bekend.

Voorts zullen er in het CmK-programma verschillende activiteiten plaatsvinden rondom coaching en deskundigheidsbevordering, kansengelijkheid en de verbinding met de culturele omgeving. Deze activiteiten zullen stelselmatig worden geëvalueerd en een plaats krijgen in de inhoudelijke verantwoording van CmK.

Eens per twee jaar is er een plenair evaluatie- c.q. voortgangsgesprek, waaraan verschillende scholen, vakdocenten en culturele aanbieders deelnemen. Deze gesprekken zullen primair om het programma CmK draaien: zijn we op de goede weg? voldoet de organisatie? zijn de verschillende rollen en verantwoordelijkheden duidelijk? weet men elkaar te vinden? wat wordt er bereikt? wat gaat goed, wat kan beter, en: hoe?

Planning

ACTIVITEITEN	2021	2022	2023	2024
A Samenwerking - scholen verbinden aan culturele omgeving				
Kansengelijkheid kernen	inventariseren samenwerkingsmogelijkheden	lokaal binnen- en buitenschools aanbod creëren	samenwerking scholen, bso's en instellingen	samenwerking scholen, bso's en instellingen
Verbinden en co-creatie	lokale culturele kaart cultuuraanbod	ontwikkeling lesprogramma's	intensiveren en co-creatie	intensiveren, co-creatie en borgen
Culturele veld en scholen	kunstmenu en CmK-3 verbinden	kennisdeling, co-creatie diversen	kennisdeling, verbinding	diversen
B Deskundigheidsbevordering - kwalitatief goede cultuureducatie				
Alle scholen	Advisering visie en beleid	Advisering visie en beleid	Advisering visie en beleid	Advisering visie en beleid
Alle scholen	icc-cursus aanbieden of aansluiten	icc-cursus aanbieden of aansluiten	icc-cursus aanbieden of aansluiten	icc-cursus aanbieden of aansluiten
Scholen, culturele instellingen, kinderopvang	(team)trainingen op aanvraag	(team)trainingen op aanvraag	(team)trainingen op aanvraag	(team)trainingen op aanvraag
Tweesporenbeleid bestaande scholen	0-meting bestaande scholen	onderhoudsplan coaching on the job	onderhoudsplan coaching on the job	onderhoudsplan coaching on the job
	vaststellen onderhoudsplan per school	Teamtrainingen, co-teaching	Teamtrainingen, co-teaching	Teamtrainingen, co-teaching
Nieuwe scholen PO	Coachingstrajecten op maat	coachingstrajecten op maat	coachingstrajecten op maat	coachingstrajecten op maat
Cultuurpalet/ Kunstgebouw	coaching-/ verdiepings-trajecten kunstmenu	coaching-/ verdiepings-trajecten kunstmenu	coaching-/ verdiepings-trajecten kunstmenu	coaching-/ verdiepings-trajecten kunstmenu
Curriculum.nu	vaststellen bouwstenen door SLO	deskundigheidsbevordering scholen	deskundigheidsbevordering scholen	deskundigheidsbevordering scholen
	volgen ontwikkelingen	en culturele instellingen	en culturele instellingen	en culturele instellingen
Deskundigheidsbevordering vakdocenten	training afhankelijk van werkzaamheden	training afhankelijk van werkzaamheden	training afhankelijk van werkzaamheden	training afhankelijk van werkzaamheden
C Kennisdeling				
Culturele partners	kennisuitwisseling ICC-overleg	kennisuitwisseling ICC-overleg	kennisuitwisseling ICC-overleg	kennisuitwisseling ICC-overleg
Cult. instellingen, scholen, kinderopvang	ontwikkelen lessen/ leerlijnen	ontwikkelen lessen/ leerlijnen	ontwikkelen lessen/ leerlijnen	ontwikkelen lessen/ leerlijnen
Culturele partners	inspiratiebijeenkomst samenwerking	inspiratiebijeenkomst samenwerking	inspiratiebijeenkomst samenwerking	inspiratiebijeenkomst samenwerking

D Subdoelen				
Verwonder om de Hoek	1 wijk trap 1,2,3	1 wijk trap 1,2,3	1 wijk trap 1,2,3	1 wijk trap 1,2,3
Verbinding binnen-buitenschool	trap 3 pilot ondersteunen	trap 3 ondersteunen en faciliteren	trap 3 ondersteunen en faciliteren	trap 3 ondersteunen en faciliteren
Lokaal cultuurmenu Boskoop	opzet pilot cultuurmenu	activiteitenplan uitvoering cultuurmenu	activiteitenplan uitvoering cultuurmenu	vaststellen vorm uitvoering cultuurmenu
Kansengelijkheid	aanbod kennismaking	stimuleren talentontwikkeling	structurele mogelijkheden	kansengelijkheid monitoren
PO-VO	Onderzoek verbinden PO-VO	Pilot leerlijn PO-VO, kennisdeling	Leerlijn PO-VO, kennisdeling	Leerlijn PO-VO
E Monitoring en evaluatie				
monitoring en evaluatie	jaarlijkse evaluatie met de scholen	jaarlijkse evaluatie met de scholen	jaarlijkse evaluatie met de scholen	jaarlijkse evaluatie met de scholen
	oriëntatie Evi 2.0	inzet Evi 2.0 of anders	inzet Evi 2.0 of anders	inzet Evi 2.0 of anders

Begroting

Toelichting op de begroting CmK-3

Het projectplan geeft weer hoe de betreffende gemeenten invulling geeft aan de subsidiegelden voor CmK-3. Hier toe zijn voor de (sub)doelen verschillende opties met de gemeente besproken. Beide gemeenten dragen 0,79 per inwoner bij. Dit is een ophoging ten opzichte van CmK-2.

Inkomsten:

Het Fonds voor Cultuurparticipatie stelt per inwoner / per gemeente € 0,79 cent beschikbaar voor het verbeteren van cultuureducatie op basisscholen in de gemeente. Voorwaarde is dat de gemeente dit bedrag, tot een maximum van € 0,79 cent per inwoner ook bijdraagt. De gemeente Alphen aan den Rijn heeft het maximaal voor de gemeente beschikbare bedrag: € 87.679 met een gelijk bedrag gematcht. De gemeente Nieuwkoop heeft meer dan het maximale bedrag beschikbaar gesteld nl. € 25.000 ipv € 22.750, waarvan € 20.000 indirecte matching.

Uitgaven:

Hoofddoel en subdoelen regeling CmK-3 zijn vertaald naar de uit te voeren onderdelen van het projectplan. Het betreft uitvoering twee-sporenbeleid gericht op onderhoudsscholen en nieuwe scholen. Het starten en intensiveren van de ontwikkeltrajecten van scholen waar de basisinfrastructuur voor cultuureducatie nog niet gerealiseerd is (gecertificeerde icc'er, visie op cultuureducatie, cultuurplan, begroting voor cultuureducatie), deskundigheidsbevorderingen kennisdeling. We zetten in op ontwikkeling en co-creatie en begeleiden scholen in de samenwerking met het culturele veld. Daarin maken wij een onderscheid tussen de uitgaven vanuit directe matching en vanuit indirecte matching. Zie begroting.

Gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop

Uitgangspunten voor de gemeenten:

- CmK-3 is een voorzetting van CmK-1 en -2, de kern ligt in het waarborgen van de kwaliteit van cultuureducatie binnen de school
- In de gemeente Alphen aan den Rijn wordt het jaarlijks kunstmenu (kennismaking) verbonden aan CmK met verdiepende modules. De scholen in Nieuwkoop zetten de indirecte matching vanuit de gemeente in voor de financiering van de cultuurlessen (Kunstgebouw) en dragen structureel bij aan verdieping en verbinding met CmK-3.
- De gemeenten zien kansen in de verbinding binnen-buitenschools en een regionaal platform waarop tevens activiteiten van andere vakgebieden zijn opgenomen (Verwonder om de hoek).

BEGROTING CMK

2021-2024

Deelnemende gemeenten	inwoners*	0,79ct per inw.
Alphen aan den Rijn	110.986	€ 87.679
Nieuwkoop	28.798	€ 22.750
Totaal	139.784	€ 110.429

*peildatum jan 2019

INKOMSTEN

Inkomsten matching	
Subsidie Fonds voor Cultuurparticipatie	€ 110.429
Directe matching gemeente Alphen aan den Rijn	€ 87.679
Directe matching gemeente Nieuwkoop	€ 5.000
Indirecte matching gemeente Nieuwkoop	€ 20.000
Totaal inkomsten	€ 223.108

CmK 2021-2024	2021	2022	2023	2024
TOTAAL INKOMSTEN	223.108	223.108	223.108	223.108

	Alphen aan den Rijn	Nieuwkoop	2021 totaal	2021 totaal	2021 totaal	2021 totaal
Totaal te besteden			€ 223.108	€ 223.108	€ 223.108	€ 223.108
A Samenwerking / scholen verbinden aan culturele omgeving						
Duurzaam versterken cultuureducatie door samenwerking scholen-cultuurstellingen	€ 20.000	€ 2.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000
Ontwikkeling lesprogramma's en co creatie met culturele instellingen	€ 20.000	€ 2.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000
Deskundigheidsbevordering culturele aanbieders	€ 5.000	€ 1.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Totaal	€ 45.000	€ 5.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
B. Deskundigheidsbevordering / kwalitatief goede cultuureducatie						
Ontwikkeltrajecten schoolteams, schoolbesturen	€ 18.000	€ 2.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Scholing en trainingen leerkrachten en iccers	€ 18.000	€ 2.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Lesbegeleiding en co-teaching	€ 34.000	€ 6.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Geormerkte budgetten indirecte matching		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Materiele kosten	€ 3.000	€ 350	€ 3.350	€ 3.350	€ 3.350	€ 3.350
Totaal	€ 73.000	€ 30.350	€ 103.350	€ 103.350	€ 103.350	€ 103.350
C. Kennisdeling						
Kennisdeling	€ 9.000	€ 3.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Communicatie	€ 5.000	€ 1.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Totaal	€ 14.000	€ 4.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000
D. Subdoelen						
Binnenscholen-buitenscholen (o.a. verwonder om de hoek)	€ 15.000	€ 2.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000	€ 17.000
Verbindingen PO-VO	€ 2.500	€ 500	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Totaal	€ 17.500	€ 2.500	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
E. Monitoring en evaluatie						
EVI 2.0	€ 5.000	€ 1.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Evaluatie en voortgang	€ 2.500	€ 500	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Totaal	€ 7.500	€ 1.500	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000	€ 9.000
Overige kosten						
Accountantskosten	€ 2.152	€ 348	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
	€ 2.152	€ 348	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500
Lasten	€ 159.152	€ 43.698	€ 202.850	€ 202.850	€ 202.850	€ 202.850
	80%	20%				
Penvoerderschap en coördinatiekosten	Parkvilla	€ 16.206	€ 4.052	€ 20.258	€ 20.258	€ 20.258
TOTAAL KOSTEN	€ 175.358	€ 47.750	€ 223.108	€ 223.108	€ 223.108	€ 223.108
Totaal beschikbaar	€ 175.358	€ 47.750	€ 223.108	€ 223.108	€ 223.108	€ 223.108
Saldo	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

Parkvilla

Park Rijnstroom

Cornelis Geellaan 2

Alphen aan den Rijn

Telefoon 0172 – 49 37 37

educatie@parkvilla.nl

www.parkvilla.nl

CULTUUREDUCATIE MET KWALITEIT

**PROJECTPLAN
2021 - 2024**

